

2021

Năm bản lề của một giai đoạn mới

■ Thanh Đình

Năm 2020 là năm cánh cửa của thập niên thứ hai thế kỷ XXI đã khép lại bằng một cách mà ít ai trước đó có thể hình dung được. Một năm cả thế giới biến động, trong nước cũng nhiều sự kiện và địa phương cũng không ngoại lệ. Bên cạnh dịch bệnh hoành hành, gây thiệt hại vô cùng lớn cả về con người lẫn kinh tế cho hầu hết các quốc gia là vô vàn những vấn đề về kinh tế chính trị mà vấn đề nào cũng có thể ảnh hưởng lớn mạnh đến quan hệ quốc tế cũng như sự phát triển của các quốc gia. Có thể nói, năm 2020 giống như cánh cửa mở ra một thập niên mới, một thời đại mới theo một kịch bản lạ thường nhất. Và năm 2021, có thể coi là cái bản lề cho thời đại mới đó, cũng là bản lề của thập niên mới này. Nó hứa hẹn sẽ tươi sáng hơn hoặc tươi sáng hơn, nhưng sẽ vô cùng quan trọng cho quá trình phát triển của các quốc gia cũng như toàn thế giới trong giai đoạn tới. Điều đó dựa vào năng lực vượt qua thách thức cũng như nắm bắt cơ hội của các quốc gia, các địa phương.

Thế giới

Thế giới năm 2020 hỗn loạn vì dịch bệnh do virus COVID-19 gây ra. Nó gần như đảo lộn mọi thứ. Các nền kinh tế bị thiệt hại nghiêm trọng, hầu hết các lĩnh vực kinh tế đều phải hứng chịu hậu quả nặng nề do ảnh hưởng của dịch bệnh. Hầu hết các nền kinh tế bị gián đoạn bất ngờ, lưu thông hàng hóa cũng như quy trình sản xuất bị ngưng trệ làm cho sự tăng trưởng kinh tế thế giới bị giảm sút nghiêm trọng. Theo đó, GDP toàn cầu năm 2020 giảm 4,9% so với năm 2019 (trong khi khủng hoảng kinh tế tài chính thế giới năm 2008 thì cũng chỉ giảm 1,7%). Theo các nhà nghiên cứu, COVID-19 đã cuốn phăng 12.000 tỷ USD của cải trên thế giới. Bên cạnh kinh tế, chính trị thế giới cũng có nhiều vấn đề bất ổn. Nhưng không phải tất cả mọi sự bất ổn trên thế giới đều do COVID-19 gây ra. Bởi trước khi xuất hiện dịch bệnh, tình hình thế giới cũng có những xung đột riêng. Chiến tranh vẫn chưa từng ngừng lại trên quả địa cầu này, nó chỉ thay đổi địa điểm và đối tượng mà thôi. Kiểm soát quyền lực cũng như kiểm soát các nguồn lực, nhất là các nguồn tài nguyên, các nguồn năng lượng luôn là đầu mối cho những cuộc đụng độ về chính trị và quân sự. Trong bối cảnh có thêm nhân tố dịch bệnh, mối quan hệ căng thẳng giữa nhiều quốc gia vẫn trở nên gay gắt. Xung đột từ chính trị đến vũ trang không ngừng bùng nổ và gây thiệt hại không ít người và của cho các bên liên quan. Sự xung đột cũng làm cho tình hình chính trị thế giới thêm phần rối ren khi mà nhiều mối quan hệ quốc tế đã không kiểm soát được quyền lực lẫn vũ lực. Căng thẳng Mỹ - Trung cũng đánh một đòn nặng vào tình hình thế giới và làm cho quan hệ thế giới trong tương lai gần trở nên khó đoán hơn bao giờ hết. Không chỉ quan hệ quốc

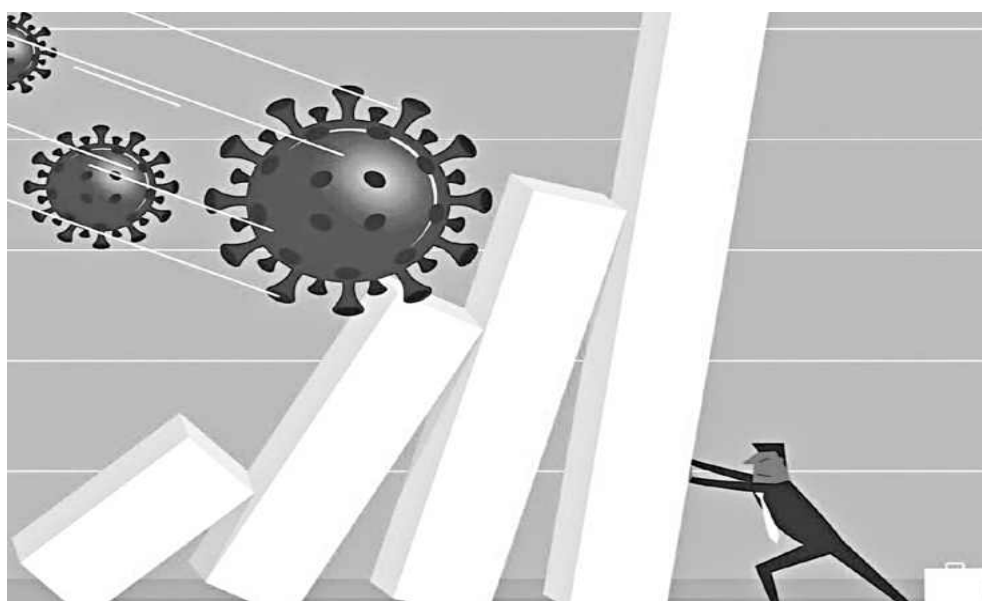
tế gặp nhiều bế tắc mà trong nội bộ các quốc gia cũng gặp những vấn đề riêng. Dịch bệnh và sự suy thoái kinh tế làm cho nhiều bộ máy điều hành nhà nước rơi vào khủng hoảng và phải thay đổi đột ngột. Những bộ máy mới lên hoặc tạo ra sự khởi sắc và mang lại niềm tin cho người dân, nhưng cũng có thể khiến cho bức tranh thêm tối tăm. Rồi những vấn đề liên quan đến bầu cử Tổng thống ở Mỹ được dư luận xã hội quan tâm bởi những chính sách mới của đất nước giàu mạnh bậc nhất thế giới này luôn ảnh hưởng đến tình hình kinh tế, chính trị toàn cầu. Hay những xung đột của Trung Quốc và các nước láng giềng trở nên gay gắt cũng ảnh hưởng nhiều đến tình hình quan hệ quốc tế. Nhìn chung, thế giới vừa có một năm mở đầu cho thập kỷ mới theo một kịch bản không ai ngờ tới. Nó đa thanh, đa sắc và vô cùng phức tạp. Bên cạnh dịch bệnh là mối lo lắng của toàn nhân loại thì còn nhiều vấn đề lớn khác có thể làm thay đổi thế giới trong tương lai. Vậy nên, nhiều người vẫn đang mong chờ tình hình thế giới năm 2021 sẽ sáng sủa hơn. Con người vẫn trông chờ hàng ngày vào việc bào chế thành công vắc-xin phòng chống COVID-19 và việc nghiên cứu, sản xuất vắc-xin này cũng trở thành thách thức của trí tuệ nhân loại, và là động lực cho cuộc chạy đua của các nền y học hiện đại trên thế giới. Con người cũng mong nền kinh tế thế giới năm 2021 sẽ khởi sắc hơn, sinh kế sẽ dần hồi phục và cuộc sống con người trở nên yên ổn hơn. Con người vẫn hi vọng năm 2021, quan hệ quốc tế sẽ hài hòa hơn, ít xung đột hơn và tình hình chính trị thế giới tươi sáng hơn. Năm 2021, thế giới đang đối diện với nhiều thách thức lớn, nhưng cũng không nên quá bi quan bởi nhân loại luôn có những cơ chế tự vượt qua các thử thách khó khăn để vươn lên và phát triển mạnh mẽ. Đương nhiên mỗi bước tiến đều phải trả những cái giá khác nhau. Về cơ bản, năm 2021 vẫn là một năm bản lề của bức tranh chung toàn thế giới khi mà những sự kiện, vấn đề có thể giải quyết trong năm này sẽ có giá trị to lớn cho cả thập kỷ. Thế giới sẽ vượt qua những khó khăn theo những con đường khác nhau, nhưng tựu trung, như nhiều nhà nghiên

cứu nhận định thì nó tùy thuộc vào khả năng đối phó với dịch bệnh, điều chỉnh cơ cấu kinh tế cũng như sự thích ứng về mặt xã hội và sự linh động về mặt chính trị của các quốc gia. Như vậy, thể chế chính trị, bản chất nền kinh tế, sự phát triển của nền dân chủ và ý thức của người dân cũng như hiệu quả quản lý của nhà nước... là những yếu tố quan trọng quyết định đến bức tranh kinh tế - xã hội thập kỷ thứ 3 này.

Việt Nam

Trong bức tranh chung của thế giới có phần ảm đạm vì dịch bệnh thì Việt Nam có thể coi là một điểm sáng trong việc phòng chống dịch bệnh cũng như khả năng thích ứng và vượt qua khó khăn. Ngoài khó khăn về dịch bệnh thì chúng ta còn phải hứng chịu những đợt thiên tai nặng nề từ hạn hán ở miền Tây Nam Bộ đến bão, lũ lụt ở miền Trung và hiện nay là rét đậm, rét hại ở miền núi phía Bắc và Bắc miền Trung. Nhưng bằng nhiều con đường khác nhau, từ sự lãnh đạo của bộ máy quản lý cùng với sự đồng lòng của toàn thể nhân dân, Việt Nam đã có những bước đi quan trọng và tạo tiền đề để vượt qua khó khăn. Điều đáng nói đầu tiên và được xem như là một thành quả quan trọng của đất nước trong năm 2020 chính là sự ứng phó với dịch bệnh do COVID-19 gây nên. Là quốc gia gần với nơi loại virus này phát tán và sớm phải ghi nhận những ca nhiễm bệnh,

nhưng Việt Nam đã có những điều chỉnh tích cực. Dù có những lúc tình hình trở nên nguy cấp, nguy cơ dịch bệnh lan rộng lên cao, cả nước phải thực hiện cách ly xã hội - một quyết định ảnh hưởng mạnh mẽ đến nền kinh tế. Nhưng cho đến hiện tại, những gì Việt Nam làm được rất đáng ghi nhận bởi có nhiều quốc gia có nền kinh tế phát triển, y học hiện đại và nhiều điều kiện thuận lợi hơn chúng ta nhưng trong phòng chống dịch bệnh đã không hiệu quả như những gì Việt Nam làm được. Đó có thể coi là thành quả của cả bộ máy nhà nước, hệ thống chính trị cũng như toàn thể người dân Việt Nam. Bên cạnh đó, dù không hoàn thành một số chỉ tiêu kinh tế - xã hội như kế hoạch đã đề ra, nhưng những thành quả của nền kinh tế cũng không phải là không đáng mừng. Trong bối cảnh kinh tế - xã hội thế giới bị suy thoái, GDP toàn cầu giảm mạnh thì GDP của Việt Nam vẫn tăng gần 3%. Về chính trị - xã hội, năm 2020 cũng có nhiều sự kiện đáng nhớ. Các cấp Đảng đã tiến hành đại hội và chuẩn bị chu đáo cho Đại hội Đảng bộ toàn quốc lần thứ XIII sắp sửa

Thế giới năm 2020 hỗn loạn vì dịch bệnh do virus COVID-19 gây ra

diễn ra. Nói cách khác, các địa phương trong nước đã đi một bước đi quan trọng trong việc hình thành và ổn định bộ máy lãnh đạo cho thời đoạn tới. Và đó cũng là một bước chuẩn bị quan trọng cho sự ổn định bộ máy lãnh đạo cao nhất của nhà nước trong nhiệm kỳ tiếp theo. Song song với những kết quả khả quan từ Đại hội Đảng bộ các địa phương là việc thực thi pháp luật phòng chống tham nhũng. Nhiều vụ đại án đã được xét xử hoặc được phát hiện và xử lý kịp thời để củng cố niềm tin của người dân. Đây là những động thái quan trọng chứng tỏ “lò lửa” phòng chống tham nhũng của lãnh đạo Đảng và Nhà nước vẫn tiếp tục bùng lên sau mấy năm quyết liệt chứ không vì chuẩn bị đại hội hay chuẩn bị cho thời đoạn mới mà giảm nhẹ. Sự hiệu quả trong công tác phòng chống dịch bệnh, cùng với những bước tiến tích cực trong việc ổn định bộ máy chính trị chuẩn bị Đại hội Đảng toàn quốc cũng như kết quả trong việc phòng chống tham nhũng là những cơ sở nền tảng để tạo niềm tin cho người dân và góp phần ổn định xã hội. Sau một thời gian có phần hoang mang vì dịch bệnh, người dân đã bắt đầu ổn định để làm ăn sinh sống. Các hoạt động kinh tế - xã hội bắt đầu phục hồi lại và dần có những khởi sắc. Người dân cũng thể hiện sự đồng thuận và chia sẻ với Đảng và Nhà nước trong quá trình phòng chống dịch bệnh, khắc phục thiên tai. Nền kinh tế sau giai đoạn nửa đầu của năm chững lại vì nhiều khó khăn thì sau đó đã có những bước khởi sắc mạnh mẽ. Với sự hỗ trợ của nhà nước, các tập đoàn, doanh nghiệp dần ổn định sản xuất, kinh doanh, tạo cơ sở cho nền kinh tế phục hồi dân. Đó là những tín hiệu đáng mừng cho cả nước. Nhưng nó không, hay chính xác là chưa đủ để chúng ta quá lạc quan cho năm 2021. Bởi như đã

nói, năm 2020 là cánh cửa mở đầu thì năm 2021 là cái bản lề. Cánh cửa mở to hay bé cũng quan trọng, nhưng để lâu dài thì cần cái bản lề thật chắc chắn. Vì vậy, chúng ta cần nhìn nhận rõ ràng những thách thức và cơ hội cho Việt Nam trong năm 2021.

Thách thức thì nhiều vô kể. Và thách thức luôn đi cùng cơ hội. Bởi đây là hai cách nhìn khác nhau trong một vấn đề. Nói về thách thức, ngay những ngày đầu tiên của năm mới, chúng ta đã đón nhận một trận rét đậm, rét hại kéo dài nhiều ngày liên tục và một vùng rộng lớn ở miền núi phía Bắc và Bắc Trung Bộ đã bị đóng băng hay phủ tuyết. Nên hiểu rằng một đợt rét đậm, rét hại như vậy ở vùng miền núi này cũng như một đợt hạn hán ở miền Tây Nam Bộ hay lũ lụt ở miền Trung, đều gây ra những thiệt hại vô cùng to lớn cả về người và của. Hầu hết các hoạt động kinh tế ở vùng miền núi bị ngưng trệ, rét quá làm ảnh hưởng đến các sinh kế của người dân, nhất là nông nghiệp. Phần lớn cây trồng, vật nuôi bị hư hại, chết vì quá rét. Và nó cần một thời gian dài để hồi phục. Như vậy, từ giữa năm trước hạn hán miền Tây Nam Bộ, gần cuối năm lại bão tố, lũ lụt miền Trung và giao giữa hai năm là rét đậm, rét hại. Đó là thiên tai. Nhưng trong thiên tai lại còn cả nhân họa. Nên cần phải nhận thức thật sự khách quan và toàn diện để có những bước đi đúng đắn và phù hợp cho thời gian tới. Có thể nói, nửa đầu năm 2021 là quá trình khắc phục hậu quả thiên tai và củng cố, xử lý hiệu quả phòng chống dịch bệnh sẽ trở thành nền tảng quan trọng cho đất nước trong cả năm. Và trong thách thức cũng hiện ra cơ hội. Nếu cả năm 2021, chúng ta có những đường lối, chính sách phát triển đúng đắn thì sẽ tạo ra cái bản lề vững chắc cho thập niên này. Nhưng đó chỉ là một phần của bức tranh đất nước năm 2021. Chúng ta đang chờ đợi Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XIII. Sự thành công của Đại hội XIII ảnh hưởng nhiều đến tiến trình phát triển của đất nước trong giai đoạn tới.

Nghệ An

Nghệ An là tỉnh rộng nhất nước hiện nay, với nhiều tiềm lực và nguồn lực quan trọng, được Đảng và Nhà nước luôn quan tâm. Và luôn được coi là

một địa phương quan trọng trong quá trình phát triển kinh tế - xã hội của đất nước. Nhưng Nghệ An cũng là một tỉnh nghèo và có nhiều vấn đề bất cập cần phải giải quyết. Đó là nhiều dự án đầu tư thiếu hiệu quả, những tranh chấp về các nguồn tài nguyên còn mạnh mẽ, những vấn đề liên quan đến thủy điện chưa giải quyết được, việc thực hiện chính sách dân tộc còn nhiều sai phạm và thiếu hiệu quả, hay hàng loạt các vấn đề về văn hóa xã hội.

Tỉnh Nghệ An vừa công bố những số liệu về tình hình kinh tế - xã hội tỉnh nhà năm 2020. Theo những số liệu từ báo cáo của tỉnh thì có nhiều điều đáng mừng: Tổng sản phẩm trên địa bàn tỉnh (GRDP) ước tăng 4,45%, đứng thứ 19/63 địa phương, trong khi GDP cả nước chỉ tăng 2,91%. Tổng thu ngân sách nhà nước đạt 17.363 tỷ đồng, tăng 14,11% so với dự toán đầu năm và tăng 11,6% so với dự toán điều chỉnh, tăng 7,3% so với năm 2019. Chi ngân sách đạt 29.688 tỷ đồng, đạt 109,4% dự toán và đạt 108,1% dự toán điều chỉnh. Năm 2020, tỉnh cũng đã tổ chức kỷ niệm 990 năm danh xưng Nghệ An và có nhiều hoạt động đáng ghi nhớ.

Tuy nhiên, Nghệ An vừa phải hứng chịu ảnh hưởng của bão lụt, và hiện nay là cả của trận rét đậm, rét hại đang hoành hành ở miền núi. Những tổn thất về người và của là không tránh khỏi, cần nhiều thời gian để khắc phục. Nhất là với một tỉnh nghèo thì việc đó lại càng thêm khó khăn hơn. Nhưng đây không phải là lần đầu người dân ở đây phải hứng chịu những tổn thất do thiên tai mang lại. Vậy nên, chúng ta sẽ phải vượt qua, và khi đó, sẽ có động lực để phát triển nhanh hơn. Để làm được như vậy, năm 2021, tỉnh Nghệ An cần lựa chọn đường đi hợp lý:

Cần xem lại quy hoạch và chiến lược phát triển tỉnh nhà. Chúng ta đa dạng về mọi nguồn lực, nhưng không phải mọi nguồn lực đều dồn hết cho kinh tế, bởi bên cạnh kinh tế thì an ninh con người, an ninh quốc gia, an ninh văn hóa và ổn định xã hội cũng không kém phần quan trọng. Vậy nên cần có quy hoạch phát triển cho hợp lý, gắn các chức năng quan trọng, trọng điểm với từng địa phương sao cho phù

hợp, lấy ưu bù khuyết, không đồng nhất tất cả theo mục tiêu kinh tế. Sự phát triển cần đặt trên nền tảng hài hòa, bền vững và lành mạnh. Đừng cố gắng chạy theo các chỉ tiêu con số, các thành tích không cần thiết mà cần tìm những định hướng phát triển lâu dài, chậm nhưng chắc, ít nhưng vững. Muốn vậy thì cần phải đặt người dân vào trung tâm, phát huy vốn văn hóa, xem văn hóa là nội lực, là động lực quan trọng để phát triển. Các dự án lớn cũng cần thiết nhưng không phải tất cả, mà cần coi trọng những dự án phát triển nhỏ từ dưới lên, từ người dân xây dựng và thực hiện. Cần phân biệt rõ chiến lược phát triển và các phong trào chính trị - xã hội, không chạy theo thành tích mà coi trọng thực chất và đổi mới với các thách thức, thậm chí là thất bại để vươn lên.

Để giải quyết những vấn đề trên thì nhân tố con người vẫn giữ vai trò quan trọng. Nghệ An đang ổn định cơ cấu bộ máy lãnh đạo và quản lý sau Đại hội Đảng bộ tỉnh. Và sau Đại hội Đảng toàn quốc, sẽ còn có những thay đổi. Nhưng dù thế nào thì đây cũng là một địa phương được Đảng và Nhà nước rất quan tâm. Đó là một lợi thế quan trọng trong quá trình phát triển. Nghệ An cũng không thiếu những người tài năng và tâm huyết. Vấn đề là sự gặp gỡ, giao hòa của những con người, từ lãnh đạo, quản lý đến chuyên môn có diễn ra một cách hòa hợp hay không trong thời điểm này. Cũng như các địa phương khác, Nghệ An cần có một đội ngũ lãnh đạo, quản lý ổn định và những chiến lược, chính sách phù hợp trong năm 2021 để làm nền tảng cho cả giai đoạn mới. Và đó cũng là cơ sở để chúng ta vượt qua dịch bệnh, vượt qua suy thoái kinh tế, vượt qua thiên tai, vượt qua các thách thức để nắm bắt các cơ hội phát triển./